

Pol da Korin Amiñ do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Korin pañmuwukbi díwari da Pol do yanba yokwi tok awit, do Pol butjik madepsi nandagit. Ae yabekbi toptopmi díwari da yoyinqet gulusuñ aŋek Pol abiñ yipgwit. Pol da Korin amin gat gen uñun aŋmilip ak do nandagit, ae iyı do Piñkop dakon yabekbi bamisi kinda yan nandan iñni do papia on mandagit. Yan aŋek ae kosiri kinda gat tagisi nandan yom do aŋek papia on mandagit.

Gen mibiltok wasaŋek mandagit uñjungwan Pol da gen tebaisi kalip Korin amin do yipgut uñun do yosok. Gen uñun dima yip do nandagit, mani kwen wiçik aŋek yanba yokwi tok ar imgwit, do gen tebaisi yipgut. Yipban gen uñun nandanek aŋpakni pañmilip awit, do abisok kisik kisik madepsi nandan yomisak.

Uñun bisapmon pañmuwukbi Judia miktimon egipgwit uñun yokwisi egipgwit, do Pol uñun do moneñ pañki yom do moneñ pañmuwukgit. Do kílapmi 8 ae 9 non Pol da Korin miňat aminyo da pi uñun do moneñ pañmuwutni do buri pañtagap ak do gen yipgut.

*Pol da Piñkop da yabekbi kabı do pi yomgut uñun
do yagıt*

(Kílapmi 1–7)

¹ Nak Pol, nak Yesu Kristo dakon yabekbini. Piñkop da iyı da galaktogon pi uñun namgut. Nak

gat ae notnin Timoti gat da papia on Piňkop dakon paňmuwukbi Korin kokup papmon ekwaň gat, ae telagi paňmuwukbi morap Akaia provinskon ekwaň, ji kisi do mandaň damamak. ² Piňkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandaň yawok damiňek butji paňyawot abal yawori tosak do bísit amak.

Piňkop da jigi bisapmon butnin panjeban asak

³ Amín Taginın Yesu Kristo dakon Piňkopni ae Datni uňun ankisinej. Uňun Datnin bupmí ami, ae amín morap jigi paň uňun butni panjeban asak dakon Piňkop. ⁴ Jigi bisap morapmon butnin panjeban asak. Piňkop da butnin panjeban asak, uňudeň gin nin da jigi mibili mibili paň amín morap buri panjeban aman. ⁵ Tepmí madep Kristo da pagit uňudeň gin ninyo kisi pamaň. Ae Kristo da butnin panjeban aban butnin yaworisi tosok. ⁶ Nin jigi pamaň bisapmon ji da but yawot pani ae Piňkop da ji yokwikon baň timitjak uňun do aňek pamaň. Ae Piňkop da butnin panjeban aban butnin yawori tosok bisapmon, jiyo kisi but yawot pani do aňek Piňkop da yaň asak. Ji tebai agek nin da tepmí pamaň uňudeň gin tepmí pani kaň, Piňkop da butji panjeban akdisak. ⁷ Ae ji jigikon tebaisi atdan yaňsi nandaň damamaň, nido ji nin gat kisi jigi kalonji pamaň, ae nin gat kisi but yawot kalonji timítamaň yaňsi nandamaň.

⁸ Not kabî, nin Esia provinskon jigi pagimanj uňun ji da nandani do nandamaň. Jigi madepsi da nin pabiň nipmaňek uňun da tapmimnин pabigít. Aban nin kimotdamaň yaňsi nandagimanj.

9 Asisi, kimot akdamanj yanşı nandagimanj. Nin tapmimnin madep dıma yanşı nandanen do jigi unjun noman tan nimgut. Piňkop amin kimakbi kimoron banj paban pidot pidot amin unjun dagin nin arıpmi tagi paňpulugosak yanşı nandanen do jigi unjun pagimanj. **10** Unjun jigi panjek kimoronsi kigimanj, mani Piňkop da kimoron banj paňpulugagit, ae don yo kisi nin jigikon banj timitdisak. Jigi morap noman tan nimni bisapmon Piňkop da nin jigikon banj paňpulugokdisak yanşı nandań teban tomań. **11** Mani ji nin paňpulugańek bisit aba Piňkop da amin morapmi dakon bisitni nandańek nin paňpulugosak. Aňakwan amin morapmi da Piňkop da ninon paňpulugok asak unjun kaňek ya yań iyini.

Pol da Korin amin top dıma yoyigit

12 Nin yanşı nandamanj, on miktımon Piňkop da nin paňpulugańakwan nin ańpak telagisi amanj ae gen bamisi banj yomanj. Ae jikon yań ginsi agimanj. Nin on miktım dakon nandań kokwin tagisi dıma yolgumań. Piňkop da nin nandań yawok nimijek paňpulugagit, do nin ańpak agimanj unjun do nandano wigginsak. **13-14** Nin papia mandanj yopno jikon obanj bisapmon gen ji da manjińek mibili tagi nandań pisogi unjun bańgin mandamanj. Asi, bisap diwarikon gen mandamanj ji da mibili dıma nandań. Mani nin gen morap mandamanj unjun ji da pakyansi nandani do nandamanj. Ae Amın Tagi Yesu tobıl apjak bisapmon nin da ji do tagisi nandamanj yań gin ji da nin do tagisi nandani do nandamanj.

15 Nak yanşı nandagim, do abiñ dandanek panjulugoko kisik kisik aba kosiri bamori asak do nandagim. **16** Nak Masadonia provins kik do obiñ ji dandanek don Masadonia kikeñ yan nandagim. Ae don Masadonia da tobil obiñek ji dandanapbo ji da kosit agipberj dakon yo di anjulugaña Judia miktimon kikeñ yan nandagim. **17** Obiñ dandak do nandak nandak agim uñun kalkali agim yan nandañ, ma? Nak yo ak do nandak nandak asat uñun miktim amín da gen kaga da “Akeñ” yan yanek díma añ, nak yan asat yan nandañ, ma? **18** Piñkop gen morapni guramik kimokdok, ae nin gen kagakon da “Aneñ” yan yonej kañ uñun aneñsi. **19** Nak ae Sailas, Timoti gat nin da Yesu Kristo Piñkop dakon Monji dakon geni jikon yan tenßenok agimanj. Ae disi nandañ, Kristo “Uñun akeñ” yan yanek díma kiriñikdak. Bisapmi bisapmi Kristo “Abeñ” yan yanek geni yol kíimagek asak. **20** Piñkop dakon yan teban tok geni morapmi tonj, ae uñun yan teban tok morap da bamí tonj ani do Kristo da “Nak da akeñ” yan yosok. Mibili yan do nin Yesu da manon da Piñkop dakon man awígek “Uñun asi” yan yomañ. **21** Piñkop da nin gat ae ji gat kisi Kristokon gadañek panjeban aban tebaisi akgamanj. Ae uñun da nin gat ae ji gat kisi iyí do manjigít. **22** Uñun iyí dakon amín ekwamanj dakon tilak yípmaj nimgut. Ae Wupni nin da buron yípgut, do Piñkop da nin do yo tagisi morap díwari nim do yan teban tok agit uñun gat kisi don timitdamañ yanşı nandamañ.

Pol Korin tepmi dima kigit

²³ Nak gen bamisi yosot uñun Piñkop da nandisak. Do uñun da manon da bamisi yan dayisat, nak Korin tepmi dima opgum nido gen tebai dayiko jigi pani do dima nandagim. ²⁴ Ji nandanji gadat anek anpak yanji anek egipni dakon kila aminji egip do dima galak tomañ. Ji nandanji gadaron tebai agakwa ji da kisik kisik pani do pi kisin da amanj.

2

¹ Yañdo, nak kalip obinjek jigi damgum uñuden ae kosiri kinda gat jigi dam do dima nandagim. ²⁻³ Jigi dabo but yokwi nandani kañ, naminon kisik kisik pakenj? Ji dagin kisik kisik namdan, do jikon obinjek butjik pak do dima galak tosot. Mibili yan do anek papia mandañ damgum. Ji nandanji, nak yo kinda do kisik kisik abenj kañ, jiyo kisi kisik kisik akdanj gin. ⁴ Nak papia uñun mandagim bisapmon but yokwi anek kunam pakbino madepsi mawit. Mani papia uñun butjik ñam do anek dima mandagim. Nak da ji do but dasi galaktan damisat yanji nandani do mandagim.

Yokwi agit amin dakon diwarini yipmañ imni

⁵ Jikon yokwi agit amin uñun da nak nañ jigi dima namgut, uñun da ji bañ jigi damgut. Nak uñun do gen tebai dima yok do nandisat. ⁶ Yokwi agit amin kobogi timitjak do jikon amin morapmi da yawit uñun aripmi. Jigi di gat timitjak do dima yoni. ⁷ Diwarini yipmañ iminjek butni anteban ani. Butjik madepsi nandaban uñun da obisi di abinj

yipban. ⁸ Yanđo, ji da but dasi sigin galaktanj imanj yanj yolini do nak da uñun ani dosi dayisat. ⁹ Papia uñun mandañ damgum uñun ji pañklik dandak do mandagim. Ji yo morapmon nak dakon gen guramikgañ bo dima, uñun kok do aŋek mandagim. ¹⁰ Ji amin kinda dakon yokwini yipmanj imni kañ, nakyo kisi yokwini yipmanj ibenj. Ae yokwi kinda nak da yiÿipmi tosok kañ, nak ji panpulugok do Kristo da dabilon yokwi uñun yipmanđdat. ¹¹ Yan asat nido Sunduk da nin pañkiligeç dima pabinj nipjak do nandisat. Sunduk da nin pabinj nip do pi niañ asak uñun nandamañ.

Pol Tatus kok do nandagit

¹² Nak Troas kokup papmon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yanj teñterejok ak do abiñ altagim bisapmon, Amiñ Tagi da geni yoyikeñ do kosit tagisi yipmanj namgut. ¹³ Mani butno yawori dima tagit, nido notno Tatus dima kagim. Do nak Troas kokup pap amiñ galok gen yoyiñek Masadonia provinskon kigim.

Piňkop da tapmimon yabekbi emaron teban toj

¹⁴ Mani nin Piňkop ya yanjsi iyamañ, nido Kristo da uwalni pabinj yopgut. Ae Piňkop da mibil tañ nimihakwan nin iyí dakon amin kabini buñon da yolgamañ. Uñun da nin pañtagap aban Kristo dakon mibili yono uñun da yo kibañi tagisi da yanj dukwan dukwan kisak. ¹⁵ Asi, nin yo kibañi tagisi pañalon aŋ uñun yombem bañ Kristo da timik Piňkop do paret asak. Uñun kibañ Piňkop da yokwikon bañ timikdak amin gat, ae

Tipdomon pigikdañ amın kisi da nandañ. **16** Amın Tipdomon kwañ uñun kibañ uñun da kimot dakon kibañni asak, mani amın Piñkop da yokwikon bañ timikdak uñun kibañ uñun da egip egip dakon kibañni asak. Namin dasi yabekbi pi aripmi tagi asak? Nin da aripmi díma. **17** Amın morapmi da Piñkop dakon gen yañ teñteñjañek moneñ ilikgañ nin uñudeñ díma aman. Piñkop da iyí pi uñun nimgut, ae nin top díma yomañ. Nin egip egipnín Kristokon tosok, ae Piñkop da dabilon gen nimgut uñun but dasi nandañek yañ teñteñjomañ.

3

Yabekbi uñun sañbek sañbek kalugi dakon pi amın

1 Nin aenin ji da nin do nandaba wíkwan nimni yanjon da gen on yomañ yañ nandañ, ma? Bo ae amın diwari da añ uñudeñ nin da amın diwari yoyino uñun da nin amın tagisi yañ ji da nandani do papia mandañ niba damneñ yañ nandañ, ma? Bo ae nin da dayino ji da papia uñuden kinda mandañ nimni yañ nandañ, ma? Uñun dímasi. **2** Disi uñun nin dakon papia yombem da egakwa amın da añpaknin píndakgañ. Uñun papia dakon gen butninon mandabi do amın morap da tagi manjiñek nandani. **3** Ji papia kinda Kristo da mandañ yípban apgut da yañ ekwañ. Pi añañno Kristo da papia uñun mandagit. Uñun kilda mandak nañ díma mandagit, uñun Piñkop dagok dagogi miñi egisak dakon Wup nañ mandagit. Ae tipmon díma, amın buron mandagit.

4 Nin Kristokon gadagimanj, do Piñkop da dabilon gen uñun asi yañsi nandamanj. **5** Nin da nin uñun pi arípmi díma anen, do nin da yo kinda agimanj yañ díma yonen. Piñkop kalonjí dagin tapmím niban pi uñun aman. **6** Ae uñun da nin pañpulugañban sañbek sañbek kalugí dakon pi amin dagagimanj. Sañbek sañbek uñun gen teban papiakon mandawit uñun yombem díma, uñun Wup dakon yo. Gen teban da amin dapban kimokgonj, mani Wup da egip egip yomisak.

7 Piñkop dakon gen teban da kímot ajanlon agit. Piñkop da uñun gen teban tipmon mandağıt bisapmon tilimni madepsi gat kísi noman tagit. Do mibiltok Moses dakon tomno dabílni madepsi tenjeñagıt, aban Israel amin da arípmi díma kokogi agit, ae don tenjeñi uñun yawokgit. **8** Gen teban dakon tilimni da madep agit, mani Wup da pi asak uñun da gen teban dakon tilimni yapmanek uñun da wagil madepsi tenjeñosok. **9** Gen teban dakon pi uñun nin gen pikon nipmanek pasilneñ do yosok. Mani uñun tenjeñi madepni gat apgut, do nin nandamanj, Piñkop da dabilon kilek tok dakon pi uñun dakon tilimni uñun wagil madepsi daman. **10** Yo kalugí Piñkop da asak dakon tilimni uñun madepsi daman, ajanakwan yo kalípmi dakon tenjeñi uñun moniñisok, do yo kalípmi dakon tenjeñi si pasil mudok do yañ asak. **11** Yo kalípmi uñun toktogisi díma tagit, mani uñun tilimni gat apgut, do yo kalugí toktok teban tokdisak uñun dakon tilimni da madepsi daman tenjeñosok.

12 Uñun tenjeñi da ninon madepsi tenjeñajakwan

nandaŋ teban taŋek jomjom amaŋ, do nin pasol pasoli mīni uŋjun do yaŋ teŋteŋomaŋ. ¹³ Moses da agit nin yaŋ dīma amaŋ. Uŋjun tomno dabılñikon teŋteŋi madep uŋjun kīŋ yawogakwan Israel amīn da dīma koni yaŋ do īmal naŋ tomno dabılñi witjigit. ¹⁴ Mani Piŋkop da Israel amīn dakon nandak nandak dakon kositni wamaŋ sopgut, ae abisok yo kisi yaŋ gīn tosok. Saŋbek saŋbek kalipmī dakon gen manjaŋ bisapmon īmal da yaŋ nandak nandak kositni wamaŋ sopmanjakwan gen dakon mibili dīma nandaŋ pisoŋ. Nido Kristo nandaŋ gadaŋ īmīŋapno uŋjun kosiron dagin Piŋkop da īmal tīm uŋjun kwīnikdak. ¹⁵ Asi, kalip da wiŋ ae abisok ekwamanjan Moses dakon gen teban manjaŋ bisap morapmon īmal tīm da nandak nandak kositni sopmaŋ yomisak. ¹⁶ Mani but tobil aŋek Amīn Tagikon kisak amīn Piŋkop da īmal tīm uŋjun kukwaŋ īmisak. ¹⁷ Nak Amīn Tagi do yosot uŋjun Wup do yosot. Ae Amīn Tagi dakon Wup amīn kīndakon egisak kanj, uŋjun amīn puluganji da egisak. ¹⁸ Nin kisi morap yo kīnda da tomno dabılñin dīma witjisak. Do Amīn Tagi dakon tīlim madepni da ninon yamanjakwan nin da pakbi idap yombem da yaŋ uŋjun teŋteŋi paŋtobılapno amīnon kisak. Teŋteŋi uŋjun Amīn Tagikon da abinek nin kulabik aban iyī yombem dagomanj. Ae Amīn Tagi dakon Wupni ninon pi aban teŋteŋi ninon madepsi pap-tosok.

4

Yabekbi uŋjun miktiŋ kwoba yombem

3:13: TP 34.33

3:16: TP 34.34

3:17: Jn 8.36; Ro 8.2

¹ Piňkop da bupmî nandań nimiňek pi on nimgut, do jığı noman tań nimań bisapmon pi dîma yípmangamań. ² Dîmasi. Nin aňpak mayagi ae top aňpak morap manji kili yomgumań. Nin amin dîma paňkewalgamań, ae Piňkop dakon gen kulabik dîma aman. Nin gen bamî nomansi yań teńteńjanapno amin da nin dakon aňpak kokwinigek Piňkop da dabilon pi kilegisi aman yań kan nandanyo ań. ³ Ae amin dîwari imal tim da tomno dabılñi witjıňakwan Gen Bin Tagisi nin da yań teńteńoman uňun dîma nandań pisoń kań, uňun amin Tipdom dakon kosit nań agek dîma nandań pisoń. ⁴ On miktım dakon piňkop top-topmî Sunduk uňun da amin nandań gadat dîma ań dakon nandak nandak kositni sopgut. Aban Kristo Piňkop yombemsi dakon Gen Bin Tagisi dakon teńteńini da uňun amin da butgwan arıpmî dîma pigisak.

⁵ Nin yań teńteńok aňek nin do dîma yomań, nin yań teńteńok aňek yań yomań, “Yesu Kristo uňun Amîn Taginin, ae uňun dakon man piđosak do aňek ji dakon oman monji ekwamań.” ⁶ Nak uňun yosot nido kalıpsigwan Piňkop da yań yagıt:

“Pilin tukgwan teńteńi tagı teńteńosak.”

Iyi dakon teńteńi da abiń nin da buron madepsi teńteńagit. Nin Kristo dakon tomno dabılñi kańek Piňkop dakon tilim madepni kań nandanyo aman.

⁷ Mani yo tagisisi uňun yabekbi nin miktım kwoba tepmî tasık togı yombem da kagagwan ninon ton. Amîn da uňun tapmîm madepsi

daman uñun nin dakon díma, uñun Piñkop dakon tapmímní yanç kañ nandañyo ani do añek nin da giptímon toñ. ⁸ Kosit mibili mibilikón da jiġí noman tañ nimañ, mani uñun da tapmímnin díma pabañ. Nandaba kik añek niañsi aneñ yanç morapmí nandamañ, mani nandak nandaknín yipno díma wítdal kigit. ⁹ Amín da yo yokwisi añ nimañ, mani Piñkop da nin díma nipmañ dekdak. Amín da nindapba migon mañ pokgomáñ, mani nin díma tasík tomañ. ¹⁰ Amín da nin da giptímon Yesu dakon kímot uñudon koñ. Do amín da Yesu dakon egíp egípni kísi nin da giptímon koñ. ¹¹ Nin Yesu dakon pi amáñ, do bisapmí bisapmí amín da nin si nindapba kímotneñ do pi añ. Yanđo, si kímorí giptím tímnninon Yesu dakon egíp egípni uñudon noman koñ. ¹² Yanđo, kímot da ninon pi asak, mani egíp egíp da jikon pi asak.

¹³ Piñkop gen papiakon gen yanç tosok:
“Nak Piñkop nandañ gadañ ímgum, do yanç teñteñok agím.”

Ae yanç gín ninyo kísi nandañ gadat amáñ, do yanç teñteñok amáñ. ¹⁴ Nido nin yañsi nandamañ, Piñkop da Amin Tagi Yesu kímoron nañ aban pídagít, ae uñun da nin Yesu gat kísi kímoron bañ pabañ pídokdamañ, ae uñun da nin gat ae ji gat kísi tímík pañki nipban iyí da kapmatjok egípdamañ. ¹⁵ Uñun yo morap ninon noman toñ uñun ji parpulugok do noman toñ. Ae Piñkop dakon nandañ yawotni da miñat amínyo morapmíkon ireñ tañ yomíñ yomíñ añ añ kíñakwan uñun da

---

4:8: 2Ko 1.8; 7.5   **4:10:** 1Ko 15.31   **4:11:** Ro 8.36   **4:13:**

Kap 116.10   **4:14:** 1Ko 6.14

Piñkop do ya yañ madepsi iyinjakwa Piñkop dakon tilimni madepsi teñteñosak.

¹⁶ Yañdo, nin pi díma yípmajgamañ. Giptimnin uñun tasik tok do asak, mani gildari gildari but-nin kalugi añ añ asak, ¹⁷ nido nin nandamañ, jigi tepmiyo pamañ uñun madepsi, mani bisap pisipmisok gin tokdañ. Ae uñun da nin pañtagap aba nin Kwen Kokupmon dagok dagogi mini tilimnikon egipdamañ. Uñun tilim da madepsi añañawan abisok jigi pamañ uñun yapmañ mudosok. ¹⁸ Yañdo, yo dabíl da si pindari uñun do dabílnin uñudon díma yípmaj gamañ. Nin yo díma pindari uñun do dabílnin kak gimansi uñudon gin yípmaj gamañ. Nido yo dabíl da pindari uñun bisap pisipmisok gin tokdañ, mani yo díma pindari uñun toktogisi tokdañ.

5

Kwen Kokup dakon giptim dakon gen

¹ Giptimnin uñun imal yut kabey yombem. Nin nandamañ, uñun miktim dakon imal yut kabey uñun tasik tosak kañ, Piñkop da nin do yut ñwakñwari kinda nimdisak. Uñun yut amín kisit da díma awalbi, Kwen Kokupmon abidajapno toktogisi tokdisak. ² Nin abisok miktim giptim gat kisi egek iyon iyon yañ ekwamañ. Nin Kwen Kokup dakon giptim uñun abidono uñun da imal da yañ waban egipnej dosi nandamañ. ³ Nido imal uñun wamneñ bisapmon nin molañ díma egipdamañ. ⁴ Nin miktim dakon giptim gat sigin egek jigi pañek

iyon iyon yomañ. Mani on miktim giptim wagil yipmanjet do dima nandamañ. Nin giptim kalugi uñun abidono uñun da giptimnin kimot asak uñun imal nañ yan waban egip egip teban egipneñ dosi nandamañ. ⁵ Piñkop da iyi uñun egip egip abidoneñ do aijnoman agit. Ae Wupni nin do nimgut, do nin yan nandamañ, yo tagisi morap diwari nim do yan teban tok agit uñun gat kisi don nimdisak.

⁶ Nin uñun do nandanek uñun da butnin panjeban asak. Nin nandamañ, nin giptim timnin gat sigin egek Amin Tagi da dubagikon ekwamañ. ⁷ Mibili yan do nin yo dabil da si pindagek dima ekwamañ, nin nandañ gadaron dagin ekwamañ. ⁸ Asi, nin nandañ teban tanek akgamañ. Nin on giptim yipmanek Amin Tagi da kokupmon kino yomaninsikon uñun gat kisi egip do nandamañ. ⁹ Yanjo, on miktim giptimon ekwamañ, bo ae on giptim yipmanek Amin Tagikon kwamañ, nin bisapmi bisapmi iyi anjak galak tosok uñun yol do madepsi galak tomañ, ¹⁰ nido nin kisi morap Kristo da injamon gen pikon atdamañ. Agek miktim giptimon egipgumañ bisapmon anjak tagi bo yokwi agimañ uñun da aripmon tomni timitdamaj.

Nin miñat aminyo pañpulugono Piñkop gat but kalon aŋ

¹¹ Yanjo, nin Amin Tagi do pasolgomañ, do miñat aminyo nandak nandak kulabik anek Piñkop nandan gadan imni do pi tebai aman. Piñkop da nin dakon but pindakdak. Ae jiyo kisi butjikon da

nin pi kilegisi amaŋ yan nandani do nandisat. ¹² Gen on ji da man madep nimni yaŋon da dıma yomaŋ. Ji da nin dakon aŋpak do tagisi nandani yaŋon da yomaŋ. Amin dıwari da man madep dogın kısık kısık aŋek amin butgwan yo bamısı ton uŋun do dıma nandaj. Nin ji da uŋun amın dakon geni kobogi paŋtobił yomni do nandamaŋ. ¹³ Amın da nin do ɻugigı yan yon kaŋ, nin da Piŋkop dakon pi amaŋ do aŋek uŋun do yon. Ae nin nandak nandak kilegisi tı̄migek pi amaŋ kaŋ, nin ji paŋpulugok do aŋek pi uŋun amaŋ. ¹⁴ Kristo da nin do but dasi galaktaj nimiŋek nin paŋtagap aban pi tebaisi amaŋ. Nido nin yaŋsi nandamaŋ, amın kalonjisi kinda da nin kisi morap dakon tamo abidaŋek kimakgit, do nin kisi morap kimakgimaŋ. ¹⁵ Uŋun da amın kisi morap iyı dogın nandaŋek dıma egipni do aŋek kimakgit. Kristo nin dakon tamo abidaŋek kimakgit da ae Piŋkop da aban pidagit uŋun do nandaŋek egipneŋ.

¹⁶ Yaŋdo, abisok da wasaŋek nin on miktım dakon nandak nandagon da amın kokwin dıma amaŋ. Asi, kalip nin on miktım dakon nandak nandagon da Kristo kokwin agimaŋ, mani abisok yan dıma amaŋ. ¹⁷ Yaŋdo, amın kinda Kristokon gadasak kaŋ, Piŋkop da aŋkaluk aban amın kalugi kinda dagosok. Mao! Aŋpak kalipmi pasılakwan aŋpak kalugi kili noman tak.

¹⁸ Piŋkop da iyi egip egip kalugi uŋun nimisak. Kalip nin uŋun dakon uwal egapno Kristo da nin paŋpulugaŋban Piŋkop gat but kalon agimaŋ. Ae miŋat aminyo tı̄mik paŋapno Piŋkop gat but kalon

ani do nin do pi uñun nimgut. ¹⁹ Nido Piñkop Kristokon pi aŋakwan miŋat amin morap miktimi miktimi ekwaŋ uñun timik iyikon paŋapban but kalon awit. Uñun yokwi morapni awit uñun do saŋbeŋek dima nandaŋ yomgut. Ae Piñkop da miŋat aminyo timik iyikon paŋapban but kalon ani dakon gen bin miŋat aminyokon yoyineŋ uñun dakon pi nimgut. ²⁰ Yanđo, nin Kristo dakon iŋam abidaŋek geni yan teŋenok aman. Piñkop da nin dakon gen kagakon da miŋat aminyokon gen yoyisak. Nin Kristo da manon tebaisi yaŋsi dayamanj, “Ji Piñkop gat uwal tosok uñun yipmaŋek Piñkop gat but kalon ani.” ²¹ Kristo yokwi kinda dima agit, mani Piñkop da nin paŋpulugok do aŋek yokwi morapnin Kristo da kwenon yopban yokwi pakpak amin kinda dagagit. Nin Kristokon gadaŋek Piñkop dakon miŋat aminyo kilegiſi anen do yan agit.

6

Yabekbi pi aŋek jiŋi morapmi pawit

¹ Nin Piñkop gat kisi pi kalonj aŋek tebaisi yan dayamanj, “Ji Piñkop dakon nandaŋ yawotni yipba bamı mini dı taŋban.” ² Piñkop da yan yosok: “Nak ji paŋpulugoken bısap yipgumon bısitji nandagim.

Ae yokwikon banj timit timit gıldaron ji paŋpulugagim.”

Nandani. Abisok Piñkop da nin paŋpulugosak dakon bısap. Abisok nin yokwikon banj timitjak dakon gıldat.

3 Nin amin da pi aman uñun do yanba yokwi tok aŋek díma moni yaŋon da pi amanjan gulusuŋ kinda díma aman. **4** Nin Piŋkop dakon oman monji egek bisapmi bisapmi miŋat amin morapmon aŋpak tagisi baŋ yolamaŋ. Jigi mibili mibili noman tarŋ niba nin tebaisi akgaman. **5** Obisi baljoŋ, ae dam tebanon nipmangan, ae uwal da paŋdagat aŋek japmi nandajek gen tebai niyan. Ae pi tebaisi aŋek dípmiŋ tagi díma pokgaman, ae jap do aman. **6** Aŋpak gwaljigí minisi baŋ aman, ae nandak nandak tagisi baŋ timikgaman. Jigi noman tarŋ niba but yaworon da ekwaman, ae miŋat aminyo do aŋpak tagisi anyomaman. Telagi Wupmon tapmím uñudon timikgaman. Amin do bamisi but dasi galaktaŋ yomaman. **7** Gen bamisi baŋ yaŋ teŋteŋoman, ae Piŋkop da tapmímon pi aman. Nin emat dakon yo amin da kisit teri teri da tebai timikgaŋ uñun da tilak aŋpak kilegi timigek Piŋkop dakon pi aman. **8** Amin diwarí da manin pawikwaŋ, ae diwarí da manin pabaŋ. Amin diwarí da manji gen yaŋ nimaŋ, ae diwarí da aŋpak tagi aman yaŋ yon. Amin diwarí da nin do top amin yaŋ yon, mani gen bamisi baŋ yomaŋ. **9** Amin da díma nandaŋ nimaŋ da tilak ekwaman, mani nandaŋ nimaŋ. Kimoron kwaman, mani sigin ekwaman. Amin da nin tebaisi baljoŋ, mani díma nindapba kímokgaman. **10** Butjik paŋek ekwaman, mani bisapmi bisapmi kisik kisik ekwaman. Nin yoni mīni amin da ekwaman, mani amin paŋpulugono yo morapmisi timikgaŋ. Yonin mīni, mani yo morap kīsi nin dakon gin.

11 Korin amin, gen dayamañ uñun nomansi dayamañ. Nin but dasi galaktan̄ damamañ. **12** But dasi ji timit do dīma kurak tomañ, mani ji da nin but dasi timit do kuragi nandañ. **13** Nak dat kında da monji yoyisak uñun da tilak yañ dayisat, ji nin do but dasi galaktan̄ nimni.

Nin Piñkop dakon yutni

14 Nandan̄ gadat dīma añ amin gat gadat gadaron da pi dīma ani. Añpak tagi gat añpak yokwi gat tagi pañmuwutneñ? Bo teñteñi gat pilin tuk gat tagi pañmuwutneñ? **15** Kristo gat Sunduk gat but kalon̄ amal, ma? Kristo nandan̄ gadañ imisak amin gat nandañ gadat dīma asak amin gat nandak nandakni iyí iyí. **16** Piñkop dakon telagi yut gat ae kokup kidot gat tagi pañmuwutneñ? Piñkop dagok dagok mīni egisak uñun dakon telagi yutni ekwamañ. Kalip Piñkop da yañ yagít:

“Nak uñun amin kabí gat egipbeñ, ae uñun da binapmon agipbeñ.

Añek Piñkopni egapbo uñun da nak dakon miñat amin kabí egipdan̄.”

17 Yañdo, Amín Tagi da sigin yañ yagít:

“Ji uñun yopmañ degek disi dage egipni.

Uñun amin dakon yoni Piñkop da pindakban iñjani añ uñun dīma igayini.

Yañ añaqwa nak da ji but dasi timigek

18 Datji egapbo ji da nak dakon monji gwayono egipni.

Amin Tagi Tapmim Ami da gen on yosok.”

6:13: 1Ko 4.14   **6:14:** Ep 5.11   **6:16:** MS 26.12; 1Ko 3.16

6:17: Ais 52.11; PA 18.4   **6:18:** 2Sa 7.14; Jer 31.9

7

¹ Notnonisi, Piñkop da uñun yan teban tok morap nin do nimgut, do giptimninon ae wupnинон yokwi morap ton uñun kisisi sugarék Piñkop da dabilon gwaljigi minisi aneñ. Añek Piñkop do pasalek gawak imiñek bisapmi bisapmi telagisi egipneñ.

Korin amín but tobil aba Pol but galaksi nandagit

² Ji nin do but dasi galaktan̄ nimni. Nin amín kinda do yokwi kinda díma agímañ. Nin amín kinda yokwi asak do díma iyigímañ. Nin amín kinda anjkilígek yoni dí díma tímikgímañ. ³ Añpakji kokwinigek gen pikon dep do díma yosot. Nak yan kili dayigim, nin toktogisi ji do but dasi galaktan̄ damamañ. Kimotneñ bo egipneñ nin sigin but dasi galaktan̄ damdamaj. ⁴ Ji tebaisi akgan̄ yanſi nandañ teban tosot. Ji do tagisi nandisat, ae ji da butno anjteban añ. Jigí morapmi noman tan̄ nimaj, mani ji do nandañek uñun da kisik kisik madep namisak.

⁵ Masadonia miktimon abin̄ altagímañ bisapmon yik yawotjok kinda díma agímañ. Unjudon jigí mibili mibili teri teri da abin̄ noman tan̄ nimgwit. Amín da nin gat gen emat morapmi awit, ae butningwan da pasol pasol madepsi nandagímañ. ⁶ Mani Piñkop but panjteban agak amín da Taitus yabekban abin̄ nin dakon but panjteban agit. ⁷ Ae uñun gin díma. Mibiltok ji da Taitus dakon but anjteban aba uñun da ninon abin̄ ji da anjpak tagisi awit uñun do niyiñban uñun kisi da butnin panjteban agit. Ae ji da nak nandak do

madepsi galak tonj, ae yokwi awit do bupmisi nandanj, ae nak anjpulugok do madepsi galak tonj, unjunyo kisi do Taitus da niyigit. Niyinban kisik kisik da butno tugagit.

⁸ Nak dakon papia da ji butjik damgut, mani unjun do bupmi dima nandisat. Asi, mibiltok bupmi nandagim, mani abisok bupmi dima nandisat. Papia unjun da butjik damgut, mani unjun do bisap pisipmisok gin nandawit. ⁹ Abisok kisik kisik asat, mani ji da butjik pawit do kisik kisik dima asat. Butjik unjun pawit da jikon but tobil pañalon agit unjun do anek kisik kisik asat. Piñkop da iyi butjik unjun damgut, do nin da gen yiþgumanj unjun da ji dima pañupbal agit. ¹⁰ Butjik Piñkop da pañalon asak unjun da ninon but tobil pañalon asak. Ae but tobil ano Piñkop da nin yokwikon banj timikdak, do butjik pamanj da jigi dima nimisak. Mani on miktim dakon butjik da kimot pañalon asak. ¹¹ Ji pakyañsi nandani. Butjik Piñkop da damgut unjun da jikon anpak tagi mibili mibili pañalon agit. Unjun da ji pañtagap aban jigi tepmisi pañmilip ak do pi awit, ae japmi nandanek sunj agit amin unjun tebaisi iyiwit, ae Piñkop do pasol pasol awit, ae nak nandak do galagi nandawit, ae sunj agit amin unjun anpakni anmilip ak do pi tebai awit. Ji unjun anpak morap awit unjun da jikon gulusun kinda dima tosok yan nolisak.

¹² Nak papia unjun sunj agit amin gat ae yokwi aŋ imgut amin unjun bamot do nandanek dima mandagim. Piñkop da dabilon ji nin do but

dasi galaktaŋ niman uŋun ji da pakyaŋsi nandani do nandagim. Mibili yan do aŋek papia uŋun mandagim. ¹³ Uŋun aŋpakji da nin dakon but paŋteban asak.

Asi, ji da butnin paŋteban awit, mani uŋun gin dima, nin kisik kisik madepsi agimaran, nido ji da Taitus dakon nandaba kikni aŋmilip aba butni yaworisi tagit. ¹⁴ Kalip nak ji dakon aŋpak tagisi do Taitus iyiniek manji pawigigim. Ae geno uŋun do mayagi dima nandagim, nido ji dakon aŋpak do gen morap yagim uŋun bamisi gin. Gen morap dayigiman uŋun bami gin. Ae ji dakon man pawigek Taitus do gen uŋun yagim uŋun kisi bamisi gin. ¹⁵ Taitus jikon apgut bisapmon ji da nandaba wikan iminiek pasal nimnimikyo aŋek abidaŋek geni guramikgwit. Uŋun da uŋun aŋpak awit uŋun do sign nandaŋ egek ji do nandaban yo madepsi asak. ¹⁶ Abisok but galak madepsi nandisat, nido ji da aŋpak kilegisi gin akdaŋ yanſi nandisat.

Paret ak do tagap tok ani

(Kilapmi 8-9)

8

Paŋmuwukbi da Judia amin paŋpulugok do paret awit

¹ Not kabī, Piŋkop da Masadonia paŋmuwukbi do nandaŋ yawok yomiŋek paŋpulugagit uŋun do dayikdisat. ² Jigi madepsi noman taŋek uŋun da nandaŋ gadatni paŋkewalgit. Uŋun bisapmon bupmisi egipgwit, mani kisik kisik

madepsi aŋek amin diwari paŋpulugok do monej morapmi paŋmuwukgwit. ³ Nomansi yanſi dayisat, uŋjun da iyı dakon galaktok yolek paret awit. Monej yomyomi dakon tilak yapmaŋek madepsi yomgwit. ⁴ Uŋjun da nin kisi da telagi paŋmuwukbi Judia ekwanj uŋjun paŋpulugonej do tebaisi niyiwit. ⁵ Ae paret awit uŋjun monej baŋin dıma awit. Mibıltok iyı banj Piŋkop do paret awit. Ae Piŋkop dakon galaktok yolek iyı banj nin do kisi paret awit.

⁶ Kalip Taitus da nianjor da paret wasanek ani uŋjun do dayigıt, do jikon tobil kiŋek paret dakon pi aŋ mudoni yaŋ dayisak do nin da tebai iyigimaŋ. ⁷ Ji yo morapmon aŋpak tagisi anj. Ji Piŋkop tebaisi nandaŋ gadaŋ iman, ae gen tagisi yon, ae nandak nandakji ton, ae Piŋkop dakon pi ak do galagi madepsi nandaŋ. Ae nin do but dasi galaktanj nimanj. Yanđo, nandaŋ yaworon da paret ak do nandaŋ uŋjun but dasi nandaŋek kilegisi ani.

⁸ Ji da si anisi do gen teban dıma yipmaŋdat. Masadonia paŋmuwukbi da paret ak do buri piđonj, jiyo yaŋ gin paret ak do butji piđoni kaŋ, nak da ji asisi amin do but dasi galaktanj yomanj yaŋ nandaŋ dabenj. ⁹ Ji Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandaŋ yawotni uŋjun nandaŋ. Uŋjun yoni morapmi tanj iŋgut, mani nin paŋpulugaŋban yo morapmisi tımitnej do aŋek bupmi aminsi dagagıt.

¹⁰ Kili paret paŋmuwutdaŋ uŋjun do nandak nandak dabenj. Apma bilak do ji pi uŋjun wasanek paret ak do galagisi nandawit. ¹¹ Do pi uŋjun aŋ mudoni kaŋ tagisi. Kalip butji piđanjba pi uŋjun

ak do galagisi nandawit, do abisokyo kisi yan gin yo taŋ damaŋ uŋun da arıpm̄on tepmi aŋ mudoni kaŋ tagisi. ¹² Amin kında paret akdosi nandaŋek yo taŋ ımaŋ da arıpm̄on paret asak kaŋ, Piŋkop da uŋun do tagisi nandisak. Ae paret ak do yoni mīni kaŋ, uŋun kisi tagi yan nandisak. ¹³ Ji da jigi madepsi paŋakwa amīn dīwari tagisi egipni yanon da dīma yosot. Nin kisi tilak kalonjikon gin egipneŋ do nandisat. ¹⁴ Abisok yosi morapmi taŋ damaŋ, do wadak wadak aŋ amīn tagi paŋpulugoni. Ae don, ji da wadak wadak ani kaŋ, uŋun yoni morapmi taŋ yomnikon ji tagi paŋpulugoni. Yan ani kaŋ, ji kisi morap tilak kalonjikon gin tagi egipni. ¹⁵ Piŋkop gen papia da uŋun do yan yosok:

“Amin jap morapmi similgwit uŋun tilakni yapmanjek dīma similgwit,
ae amīn kalonjisok similgwit jap do wadak
wadak dīma awit.”

Pol da amīn yabekban Korin kīwit

¹⁶ Nak Piŋkop ya yan iyisat. Uŋun da Taitus dakon but aŋtagap aban nin da ji paŋpulugok do nandamanj uŋun yo kisi yan gin nandisak. ¹⁷ Tobil jikon opjak do iyino tagi yan yagıt. Mani iyı jikon op do madepsi galak tagit do jikon obisak. ¹⁸ Ae notnin kında gat yabetno uŋun gat kisi obamal. Uŋun amīn paŋmuwukbi morapmon Gen Bin Tagisi yan tennejok dakon man bini ton amīn kında. ¹⁹ Ae uŋun gin dīma. Nin gat kisi agek nin paŋpulugaŋban nin kisi da paret uŋun timik paŋkineŋ do paŋmuwukbi da manjıwit. Nin Amīn Tagi man madep im do nandamanj, ae miŋat

aminyo pañpulugok ak do galagisi nandamañ uñun amín da kañ nandanyañ aní do pi uñun amáñ. ²⁰ Nin paret madepsi uñun pañmuwañ uñun nin da kílani amáñ uñun do amín kínda da yanba yokwi tok kínda dimasi asak do nandamañ. Yanjo, notnin uñun abidono kísi akwamañ. ²¹ Nin arpak kilegisi gin ak do nandamañ, ae Amin Tagi da dabilon gin dima, miñat aminyo da dabilon kísi ak do nandamañ.

²² Ae nin notnin kínda gat yabetno amín bamot gat kísi kwañ. Bisap morapmi pi mibili mibilikón anjilik kono pi but dasi aban kagimañ. Uñun ji da pi tagisi akdañ yanxi nandisak, do pi uñun ak do galagisi nandisak.

²³ Ji Tatus kíli nandañ imgwit. Tatus uñun nak gat gadat gadaron da ji pañpulugok do pi kalonji amak. Ae amín bamot do yanxi nandani, uñun pañmuwukbi dakon iñam timigek akwamal, ae Kristo man madep imamal. ²⁴ Ji uñun amín arpak tagisi anyomni, aŋakwa pañmuwukbi morap da ji da amín do but dasi galaktañ yomañ yan nandañ damni. Ae nin da ji dakon man isal dogin awikwamañ yan dima nandani.

9

Jerusalem pañmuwukbi do paret pañmuwutni

¹ Ji nin da telagi pañmuwukbi Jerusalem ekwañ uñun do paret pañmuwukgamañ uñun dakon geni kíli nandawit, do gen dubagi dima mandaken. ² Nak nandisat, ji amín pañpulugok do galagi madepsi nandañ, do Masadonia miñat aminyokon

manji pawigisat. Nak yaŋ yoyisat, “Apma bilagon da wiŋ abisok Akaia paŋmuwukbi paret ak do tagap tawit da ekwaŋ.” Gen uŋjun nandawit bisapmon burı pidanŋba iyıyo kisi paret ak do tagisi nandawit.

³ Mani nak da ji dakon man pawigisat uŋjun gen isali dıma asak do nandisat. Ae nak ji da paret yop do kili tagap tawit yaŋ kili yoyigim, do amin kapbi uŋjun yabekgo obiŋ ji paŋtagap aba paret yop do wagil tagap tanek egipni yaŋ do yabekdat. ⁴ Ji paret ak do wagilsı tagap taŋ yanſi nandamanj. Mani nak gat Masadonia amin di gat da obiŋ dandano ji dıma tagap toni kaŋ, nak gat ji gat kisi mayagi pakdamanj. ⁵ Yanđo, nak amin kapbi uŋjun yabekgo mibiltan jikon obiŋ paŋpuluganba paret uŋjun yop do yawit uŋjun paŋmuwutni do nandisat. Do nin da opneŋ bisapmon amin da ji but galagon da paret aŋ yaŋ dandani. Nin da teban teban yanŋapno aŋ yaŋ dıma nandani.

⁶ Ji gen on do nandani. Jap kalonjısok kwaokdak amin uŋjun bamı kalonjısok pasak. Ae jap morapmı kwaokdak amin uŋjun bamı morapmı pasak. ⁷ Do ji morap kalonj kalonj nandaŋ kokwin aŋek paret niaŋ da yop do nandaŋ uŋjun da arıpmı yopni. Amin kinda butjıgon da bo ae amin da teban tebanon da di yopban. Piŋkop da amin but galagon da paret asak uŋjun do galak tosok. ⁸ Ae Piŋkop da yo tagisi morapmı arıpmı tagi damıŋjakwan yo kabisi morapmı akdaŋ. Aŋakwa yosi arıpmısı taŋ damıŋjakwa amin dıwarı tagi paŋpulugoni. ⁹ Piŋkop da papiakon gen yaŋ tosok:

“Amin kilegi amin da jap yet tıŋtıŋoŋ uŋjun da tılač

bupmi amin do yo morapmi yomisak.

Añpakni kilegi uñun toktogisi tañ añañ kisak.”

10 Piñkop da jap kwaokdak amin do jap yet imisak, ae jap iban nosok. Uñudeñ gin Piñkop da yo morapmi dabon arípmisi akdañ. Ae amin da pigaga jap yet kwaogek don bami morapmisi ton uñun da tilak anpakji kilegi da morapmisi tokdañ. **11** Piñkop da yo morapmi damiñakwan ji da amin diwari tagi pañpulugoni. Ae ji da paret pañmuutni uñun nin da wadak wadak amin do yomiñapno uñun do Piñkop ya yan iyikdañ. **12** Do ji da paret ani uñun da Piñkop dakon miñat aminyo pañpuluganban wadak wadak sañbeñek dima ani, ae uñun do añek Piñkop do ya yan madepsi iyikdañ.

13 Ji da paret ani uñun da anpakji tagisi noman pañalon akdisak. Ae ji da Kristo dakon Gen Bin Tagisi abidawit da tagisi guramikgañ yan amin da dandani. Ae ji da uñun gat ae amin diwari gat kisi do yo morapmi yomiñakwa uñun do Piñkop ankisini. **14** Ae Piñkop dakon nandañ yawotni jikon tugsok yan dandani, do ji do but dasi galak tañ damiñek ji do bisit ani. **15** Piñkop da but galak do yo nimgut uñun madepsi daman, gen kaga da arípmi dima yogogi. Do nin Piñkop ya yanşı iyineñ!

Amin diwari Pol do yanba yokwi tok aba geni pañmilip agit

(Kilapmi 10–13)

10

*Pol da amin abiñ yip do awit dakon geni pañmilip
agit*

¹ Amin dìwari da yañba yokwi tok añ namïñek yan yon, “Pol nin gat kalonjì ekwamañ bisapmon piñbi egisak, mani dubagikon kísak bisapmon tebai niyisak.” Mani nak Pol da ji Kristo da piñbi egek amin do añpak yaworisi añ yomgut uñun do nandanek gen dayikdisat uñun do pakyansi nandani do nandisat. ² Yañ dayisat, ji kañ kimotni. Nak jikon opbo egipnen bisapmon gen tebai di dayikom. Jikon amin dìwari da yabekbi nin da on miktimon amin dakon añpak yolek pi amañ yan nandan. Nak uñuden amin gen tebai arípmi tagi yoyikeñ. ³ Nin miktimon ekwamañ, mani miktim amin da emat añ uñuden dima amañ. ⁴ Emat dakon yo tímikgamañ uñun on miktim dakon dima. Uñun Piñkop dakon tapmimni uñudon tosok, do uwal dakon tapmim arípmi tagi abisak. ⁵ Nin nandak nandak morap gat ae top gen morap amin da Piñkop nandan im do añaqwa kosit sopmañgañ uñun pabiñ yopmañgamañ. Añek amin dakon nandak nandak do dam tebai añek Kristo nañgin yolni do yoyiñ dekgamañ. ⁶ Ae nin ji do jomjom amañ. Ji dìwari nin dakon gen morap guramik kimotni bisapmon, gen pabiñ yopmañgañ amin tepmi pi yom do tagap tomañ.

⁷ Ji kwen nani bañgin pindakgan. Amin kinda iyí do nak Kristo dakon amin egisat yañsi nandan teban tosok kañ, uñun amin pakyansi yañsi nandisak, ninyo kisi Kristo dakon amin. ⁸ Amin Tagi da on pi nin da aneñ do yan dagok añ nimgut. Nin da ji dakon nandan gadat pañteban aneñ do nandisak. Nandan gadatji pañupbal aneñ do dima

nandisak. Yaŋdo, nin manin t̄imisok d̄i awiginenj kanj, nin uŋun do mayagi d̄ima paneŋ. ⁹ Nak papiakon da ji paŋpasol ak do d̄ima nandisat. ¹⁰ Amiŋ d̄iwarı da yaŋ yonj, “Pol da papiakon gen tebai morapm̄i yosok, mani iȳi abiŋ nindasak b̄isapmon tapm̄imni m̄ini komanj, ae gen yogokni uŋun tagi d̄ima.” ¹¹ Gen uŋuden yonj amiŋ da pakyaŋsi yaŋ nandani. Nin opno ji gat egipneŋ b̄isapmon papia damgumaŋon gen ton uŋun da ar̄ipmon aŋpak uŋun baŋ aŋek egipdamaŋ.

¹² Nin amiŋ d̄iwarı da iȳi dakon man pawikwaŋ nin yaŋ d̄ima aŋeŋ. Ae nin dakon aŋpak uŋun gat ar̄ip yaŋ d̄ima yoneŋ. Uŋun amiŋ da iȳi gat tilak aŋek aŋpakni kokwinikgaŋ. Ae notni dakon aŋpak iȳi dakon gat tilak aŋek kokwinikgaŋ. Yaŋ aŋ amiŋ uŋun nandaŋ kokwini tagi d̄ima. ¹³ Mani nin man pawigik dakon tilak yapmaŋek manin d̄ima pawiginenj. Nin Piŋkop da pi nimgut uŋun aŋek iȳi tilak yiŋgut uŋun yolek aŋpakinin kokwin aŋeŋ. Ae Piŋkop da pi uŋun aŋeŋ dakon tilak yiŋban Korin amiŋ ji kisi da ar̄ipmon kigit. ¹⁴ Nin manin madepsi d̄ima pawikwamaŋ. Nin jikon pi agiŋaŋ, do uŋun da tilagon gin manin pawikwamaŋ. Nin jikon Kristo dakon Gen Bin Tagisi d̄ima yagimanaŋ tam manin ar̄ipmi d̄ima pawiginom. Nin da mibiltok jikon abiŋek Gen Bin Tagisi yaŋ teŋteŋaŋ damgumaŋ. ¹⁵ Nin pi gaknин yapmaŋek amiŋ d̄iwarı da pi awit uŋun do top yaŋek nin da agiŋaŋ yaŋ yaŋek manin d̄ima pawikwamaŋ. Nin ji dakon nandaŋ gadatji teban tosak, ae jikon pi aman uŋun madepsi paptosak dosi nandamaŋ. ¹⁶ Ae ji da ekwaŋ da manjigwan mikt̄im ton nin uŋudon Gen

Bin Tagisi yan tennejok do nandamañ. Nin amin da pi kili awit tamokon kij pi aŋek manin dima pawiginen. ¹⁷ Piŋkop gen da yan yosok:

“Amin kinda yo kinda do yo madepsi yan nandak do kaŋ, Amín Tagí dogin yo madepsi yan nandar imdo.”

¹⁸ Do amin kinda iyi dakon man awigisak uŋun Amín Tagí da dabilon mani mīni. Mani amin kinda Amín Tagí da mani awigisak uŋun amin mani tonj.

11

Pol gat yabekbi toptomi gat dakon gen

¹ Nak do bikkib naba nandaŋ kokwini tagi dima amin da yan gen di dayiken. Mani bikkib kili namgwit. ² Piŋkop da ji iyikon gin gadaŋek egipni do nandisak, ae nakyo kisi yan gin nandisat. Nak da ji Kristo do manjigim, miŋatjok gimonjisi amin gat dima pakbi amin kinda pasak do manjikbi uŋun da tilak ji Kristo do manjigim. ³ Mani tuŋon amin da Ip aŋkewalgit uŋudeŋ jikon yan gin noman tosak do pasoldot. Nandak nandakji upbal tanba aŋpak gwaljigi minisi gat ae Kristo dogin nandaŋek egip egip uŋun di yipmaŋ dekbam. ⁴ Nak pasoldot, nido amin diwari da abiŋ jikon Yesu ɻwakjwari kinda nin da kalip dima dayin tennejagiman uŋun do dayan, bo ji da wup ɻwakjwari kinda kalip dima abidawit uŋun abidoni, bo gen bin tagisi ɻwakjwari kinda kalip nin da dima dayigiman uŋun abidoni bisapmon, ji geni nandakdo gin tagap tanek ekwanj.

10:17: Jer 9.24; 1Ko 1.31   **10:18:** 1Ko 4.4   **11:2:** Ep 5.26-27

11:3: WW 3.4,13   **11:4:** Gal 1.8-9

5 Nandani. Uñun yabekbi ji da nandaba wukwan yomañ nak uñun dakon piñbini dima egisat yanjsi nandisat. **6** Asi, gen yogokno tagisi dima, mani nandak nandakno uñun tagisi. Uñun nandak nandakno aŋpak morap agimaŋon kili doligiman.

7 Nak jikon Piñkop dakon Gen Bin Tagisi yanek uñun dakon tomni dima tímikgim. Yan aŋek nak ji dakon man pawigik do aŋek naga do nandako piğit. Yan agim uñun yokwi agim yan nandaŋ, ma? **8** Pañmuwukbi diwari da moneŋ naba uñun da nak joñikban ji pañpulugok do pi agim. Yan agim uñun da kabo nagim yombem asak. **9** Nak ji gat egipgum bisapmon nak aŋpulugoni do bisit dima dayigim. Not Masadonia da Korin apgwit uñun da nak dakon wadak wadak aŋpulugawit. Nak ji gi dima dam do nandagim, ae uñun nandak nandak sigin nandaŋ egisat. **10** Kristo dakon gen bamı nagon tosok, do nak asisi dayisat, amín kinda da aŋpak agim do naga do nandabo wigisak dakon kositno Akaia provins amín kinda da aripmi dima sopmañ namjak. **11** Nak mibili nido yan agim? Nak ji but dasi dima galaktaŋ damisat mibili yan do agim, ma? Uñun dimasi. Piñkop da nandisak, nak ji do but dasi galaktaŋ damisat.

12 Mani amín diwari miŋat amínyo da dabilon nin yombem daganek mani pawigik do kosit wiſik aŋakwa nak da uñun kosit sopmañ yom do pini asat, ae yan sigin akdisat. **13** Uñun amín uñun yabekbi toptopmi, miŋat amínyo pañkewal do pi aŋ. Uñun amín kulabik aŋek ji da Kristo dakon

yabekbi bamisi yan pindatni do topmon da pi aŋ.
14 Ji uŋun do dima wuriwdatni. Sunduk da iyı kulabık aŋek amin da teŋteŋi dakon aŋelo kında yan koni do topmon da agisak. **15** Do uŋun Sunduk dakon pi aminı kişi kulabık aŋek amin da aŋpak kilegi dakon pi amin yan pindatni do topmon da pi anı kaŋ, ji uŋun do dima wuriwdatni. Don pi awit uŋun da arıpmensi tomni yokwisi timitdaŋ.

Polyabekbi pi aŋek jigi mibili mibili pagit

16 Nak aeno yoken. Ji nak do asi nandaŋ kokwino tagi dima yan dima nandaŋ namni. Mani ji da nak nandaŋ kokwini tagi dima amin kında yan nandaŋ kaŋ, uŋun kişi tagi gin. Mani bıkbık namiŋakwa mano timisok di awigiken. **17** Nak Amın Tagi dakon galaktok yolek gen on dima yosot. Nak nandaŋ kokwini tagi dima amin daganeŋ naga dakon man awigisat. **18** Amın morapmi miktım dakon aŋpagon da mani pawıkwaŋ, do nakyo kişi yan gin aberŋ.

19 Ji disi do nin nandaŋ kokwinin tagisi yan nandaŋ, do nandaŋ kokwini tagi dima amin dakon geni nandak do kısık kısık aŋ. **20** Asi, amin da ji paŋkewalek oman aminı dep do aŋ, bo yosi kabokon da timik mudon, bo galaktokni yolni do paŋkewalgaŋ, bo iyı dakon man pawıkwaŋ, bo ae mogim kulbak dikgaŋ bisapmon ji da yum pindagakwa galak toknikon ji pabiŋ depmaŋgaŋ. **21** Nak mayagi nandaŋ yan dayisat, nin jikon aŋpak uŋuden anen dakon tapmimninin mını.

Mani amin kında iyı dakon man awigisak kaŋ, nagayo kişi mano awigiken gin. (Nak nandaŋ

kokwini tagi dima amin da yan yosot.) **22** Uñun amin Ibru amin, ma? Nak yo kisi Ibru amin gin. Uñun amin Israel amin, ma? Nak yo kisi Israel amin gin. Uñun amin Abraham dakon babikni, ma? Nak yo kisi Abraham dakon babikni. **23** Uñun amin Kristo dakon oman amini, ma? (Kili nak nandañ kokwini tagi dima aminsi da yan yosot.) Nak da uñun amin yapmañek Kristo dakon oman amini tagisi egek pi madepsi agim. Ae uñun amin yapmañek bisap morapmi dam tebanon egipgum. Ae bisap morapmisi nikgwit, ae jigi morap uñun pagim do nak da uñun amin yapmañdat. Ae bisap morapmi palisi kimakgim. **24** Juda amin da nak amin baljok nap banj kosiri 39 yan baljawit. Yan uñun bisap 5 kabí awit. **25** Bisap kapbi nak kindap kiriñ banj baljawit. Bisap kindakon tip banj nikgwit. Bisap kapbi tap wakgakon agapbo tuwil kíwit. Kinda da tuwil kigit bisapmon nak tap idapmon pilin kinda ae gildat kinda pakbi da awilgit. **26** Bisap morapmi nak kosit dubagikon kinjapbo pakbi da pali ankiwit, ae kabo noknok da jigi namgwit, ae naga dakon amin Juda amin da jigi namgwit, ae Amin Nwakñwari Kabí da jigi namgwit. Ae kokup papmon, ae miktim kibiri amin da arípmi dima egipmi timon, ae tap kwenon pali kimakgim. Ae pañmuwukbi toptopmi da jigi madepsi namgwit. **27** Nak pi tebaisi mibili mibili agim. Kalbi morapmi pi aŋek dípmiñ dima pakgim. Nak jap pakbiyo do madepsi aŋek bisap morapmi japmi míni egipgum. Ae bisap morapmi mirimisi nandañek mirim imalno míni da egipgum.

11:23: Ya 16.23   **11:24:** GT 25.3   **11:25:** Ya 16.22; 14.19

11:26: Ya 9.23; 14.5

28 Ae jiġi dīwari mibili mibili gat kisi pagim. Ae gildarı gildarı pañmuwukbi morap do nandaba kik aŋek jiġi madepsi pasat. **29** Pañmuwukbi kinda dakon tapmim mosok bisapmon nak dakon tapmim kisi mosok. Ae Yesu yolyol amīn kinda amīn kinda da yokwi asak do iyinban yokwikon mosok bisapmon nak uŋun do jampisi nandisat.

30 Nak mano awigikeṇsi kaŋ, yo ni da tapmimno madep dīma yaŋ nolinban kosot, nak uŋun baŋ awigiken. **31** Piŋkop, Amīn Tagi Yesu dakon Piŋkopni ae Datni nak top dīma yosot yaŋsi nandisak. Nin toktogisi mani aŋkisineŋ. **32** Damaskus egipgum bisapmon Kila Amīn Madep Aretas dakon kila amīni da nak abidaŋ dam tebanon nep do aŋek emat amīni yoyinban kokup pap dakon tip dam madep dakon yoma kagakon nak abidok do kila aŋek akgwit. **33** Mani not dīwari da nak gok kindakon nepmaŋek tip dam dakon kosit gwagagon da nap aŋyawot aŋakwa miktimon pigigim. Yaŋ aŋakwa kila amīn da kisiron da pulugan kiŋek kigim.

12

*Piŋkop da yo morapmi Pol do dipmin yombemon
yolijban pindakgit*

1 Nak naga dakon man awigikeṇsi. Asi, uŋun da nin tagi dīma pañpulugosak, mani Amīn Tagi da dipmin yombem ae yo pasili dī paŋalon aŋ namgut uŋun do dayikdisat. **2** Nak Kristo yolyol amīn kinda nandaŋ imisat, uŋun bīlak 14 mudanjakwa Piŋkop da abidaŋ aŋaŋ Kwen Kokup 3 kon uŋudon

awigi yipgut. Uñun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanek wigigit nak dima nandisat, Piñkop dagin nandisak. ³⁻⁴ Nak nandisat, Piñkop da uñun amín ajan Paradais kon awigigit. Uñun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanek wigigit nak dima nandisat, Piñkop dagin nandisak. Kwen Kokupmon egek nandanakwan gen ɻwakñwarisi, amín da tagi dima yogogi nandagit. ⁵ Nak uñun amín dakon mani tagi awigiken, mani naga dakon man dima awigiken. Nak naga tapmimno mini yanji nandisat, do mano awigiken kañ, tapmimno mini do anjek mano tagi awigiken.

⁶ Nak naga dakon man awigiken kañ, nak nandan kokwini tagi dima amín da yan dima yoken, nido nak gen bamisi yoken. Mani nak naga dakon man awigik do dima nandisat, nido amín da mano awigini do dima galak tosot. Uñun da anpakno gat ae gen yogokno gat pindagek uñun da tilagonjok mano awigini kañ uñun tagi.

Yo kisigi toñ yombem kinda da Pol sugagit

⁷ Piñkop da uñun yo pasili tagisi morap noligit, mani uñun yo morap do nandanek naga do kisik kisik dima abej do Piñkop da nandagit. Yanjo, yum kañakwan yo kisigi toñ yombem kinda da giptim timno sugagit. Uñun Sunduk dakon oman monjini da nak do yo yokwi añ namisak. ⁸ Nak bisap kapbi Amin Tagi da uñun yo abidañ maban kisak do bisit tebai agim. ⁹ Mani yan nayigit, “Nak dakon tapmim amín tapmimni minikon pi tagisi asak, do nak nandan yawok gaminjek tagi anpulugokdisat.” Uñun da yan nayigit, do nak

abisok tapmimno mīni da egisat uñun do kisik kisik asat, nido Kristo dakon tapmimni nagon tosak do nandisat. ¹⁰ Yañdo, Kristo dakon pi añek tapmimno mīni asak bisapmon, bo amīn da yanba yokwi tok añ namañ, bo jigi mibili mibili da nak altañ namañ, bo amīn da nak añupbal ak do pi añ bisapmon butno tagisi tañakwan egisat. Nido tapmimno mīni bisapmon Piñkop da tapmim madep namisak.

Pol Korin amīn dakon nandañ gadat pañteban ak do nandisak

¹¹ Gen on yosot uñun nandañ kokwini tagi dīma amīn dakon gen, mani dīsi anpak añ uñun pindagek yañ yosot. Asi, nak amīn isali kīnda, mani ji da nak do amīn tagisi yañ yawit tam tagisi, nido uñun yabekbi ji da nandaba wukwan yoman nak uñun dakon piñbini dīma egisat. ¹² Nak ji gat egipgumanj bisapmon pi morapmi agim uñun da nak yabekbi bamisi yañ dolinban dīsi kawit. Nak tebai agek jigi guramigek tilak masi masimi, ae wasok tapmimi ton, ae pi tapmimi ton morapmi agim uñun da nak Piñkop dakon pi nañ agim yañ doligit. ¹³ Jikon anpak agim uñuden gin pañmuwukbi diwarikon yañ gin agim. Yo kalonji kīnda gin jikon dīma agim, ji da nak pañpulugok ani do jigi dīma damgum. Uñun suñ agim yañ nandañ? Yañ kañ diwarino yipmañ namni.

¹⁴ Nak abisok jikon opbo bisap kapbi akdisak, ae uñun bisapmon kisi jigi dīma daben. Nak ji dakon yo kabisi timit do dīma nandisat, nak dīsi ban timit do nandisat. Dīsi nandañ, miñat monjyo da meñ datyo pañpulugok do yo dīma pañmuwukgañ,

meñ datyo da miñat monjiyoni pañpulugok do yo pañmuwukgañ. ¹⁵ Nak but galak nandañek ji pañpulugok do yo morapno gat ae egip egipno gat kisi daben. Nak ji do but dasi madepsi galak tañ damisat, do ji mibili nido nak do madepsi díma galak toñ? Uñun tagi díma!

¹⁶ Asisi, nak jigi díma damgum, mani amín diwari da yañ yoñ, “Pol uñun nin da galaktokni yolneñ do pasilikon da nin pañkewalgit.” ¹⁷ Jikon amín dí nak da yabekgo opgwit, uñun kabikón da kinda da galaktokni yolni do pasilikon da ji pañkiligeñ yo kabisi tímikgwit, ma? ¹⁸ Nak Taitus jikon opjak do tebaisi iyiko opgut, ae uñun notnin kinda gat kisi yabekgo opgumal bisapmon Taitus da galaktokni yolni do pasilikon da ji pañkiligeñ yo kabisi tímikgit? Uñun dimasi! Taitus gat nit nandak nandaknit kalonji ae añpaknit kalonji gin.

¹⁹ Ji da papia on manjinek nin da genin pañteban ak do mandamañ yañ nandañ? Uñun dimasi. Nin egip egipniñ Kristokon tosok, ae Piñkop da dabilon gen bamisi dayamañ. Notnonisi, yo morap aman uñun ji dakon nandañ gadat pañteban ak do aman. ²⁰ Nido nak abiñ dandako añpak nak da si galak tosot uñudeñ añ amín dí díma ekwa pindakgeñ yañ do nak tímisok dí pasoldot. Ae jiyo kisi da nak nandaba añpak ji da si galaktoñ uñudeñ agak amín kinda da yañ díma dí egipbom. Nak obiñ dandako gen emat, ae amín do nandaba yokwi tok, ae butjap, ae dísi dogin nandañek egip egip, ae amín do yañba yokwi tok, ae manji gen, ae pibit tidok añpak, ae pi pañupbal ak añpak, uñun añpak morap

jikon tanja pindakgeñ yan do pasoldot. ²¹ Nak ae opben bisapmon Piñkop da ji da dabilon abin nepjak do pasoldot. Kalip jikon amin morapmi da anpak iñjani morapmi, ae yumabi anpak mibili mibili awit. Nak obin dandaken bisapmon ji but tobil dima anek uñun anpak yokwi morap sigin aba dandaken kañ, nak bupmisi nandaken.

13

Korin amin nandañ gadatni dakon kila tagisi ani

¹ Abisok jikon opbo bisap kapbi asak. Piñkop gen papiakon gen yan tosok:

“Amin bamori bo kapbi da amin kinda da sun aban kañek asi sun agit yan yoni kañ, uñun bamí yan nandani.”

² Nak mibiltok opgum da ae uñun da manjikon opbo egipgumanj bisapmon kalip yokwi awit amin gat ae amin diwarí kisi mama gen yoyigim. Ae abisok dubagikon egek aeno yan yoyisat, aeno jikon tobil opben kañ, yokwi awit amin kobogi yomdisat. ³ Kristo asi nak da gen kagakon da gen yosok bo dima ji uñun kok do yon, do uñun anpak abo, nak Kristo dakon gen abidañek yosot yañsi nandakdañ. Kristo ji pañmiliç ak do tapmim wiñik dima asak, jikon tapmimni madepsi. ⁴ Asi, Kristo kalip tapmimni miñi nañ tilak kindapmon anakgwit, mani abisok Piñkop da tapmimon kalugi egisak. Nin uñun gat gadagimanj ae tapmimninyo kisi miñi, mani nin Piñkop da tapmimon uñun gat kalugi egek ji pañpulugok do pi akdamañ.

⁵ Ji nandan̄ gadat bamisi aŋ bo d̄ima, yan̄ do disi ban̄ paŋkiligeck pindatni. Yesu Kristo ji da butgwan egisak, ji uŋjun d̄ima nandan̄? Uŋjun jikon d̄ima egisak kaŋ, nandan̄ gadatji bam̄ d̄ima.

⁶ Ae nin Kristo dakon yabekbini bamisi yan̄ disi kokwinigek nindani do nandisat. ⁷ Nin Piŋkop da ji paŋpulugaŋjakwan yokwi k̄inda d̄ima ani do b̄isit aman̄. Ji da nin do Kristo dakon pi amin yan̄ nindani yan̄on da gen on d̄ima yoman̄. Ji da nin do pi amin toptopmi yan̄ tagi nandani, mani yo madep uŋjun ji da aŋpak tagisi baŋgin ani do nandaman̄. ⁸ Nido nin gen bam̄ abiŋ yip̄ do yo k̄inda arıpmi d̄ima aneŋ. Nin gen bam̄ Jon̄it dogin pi aman̄. ⁹ Ji tebai agakwa nin dakon tapmim mini aŋ bisapmon nin uŋjun do kisik kisik aman̄. Ae ji nandan̄ gadat kalip tebai awit uŋjun aŋkaluk aŋek aesi tebai atni do b̄isit aman̄. ¹⁰ Amin Tagi da pini kila aben̄ do nak tilak aŋek yan̄dagok aŋ namgut. Nak abisok ji da dubagikon egek papia on mandisat, nido jikon obin̄ ji dakon aŋpak paŋmilip ak do gen tebai yok do d̄ima galak tosot. Amin Tagi da ji dakon nandan̄ gadat paŋteban aben̄ do pi on namgut. Nandan̄ gadatji paŋupbal aken̄ do d̄ima namgut.

Pol da galok gen yaḡit

¹¹ Not kab̄i, nak gen wasip aŋek galok gen dayisat. Ji aŋpaki paŋmilip aŋek kilegisi egipni. Geno nandan̄ek guramitni. But kalon̄on da yaworisi egipni. Yan̄ aŋakwa Piŋkop but dasi galaktan̄ damiŋek but yawot damisak uŋjun da ji gat egipjak.

12 Pañmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni. Piñkop dakon telagi pañmuwukbi idon ekwañ uñun da ji do gildat tagi yan dayan.

13 Amín Tagi Yesu Kristo dakon nandañ yawotni, ae Piñkop dakon amin do but dasi galak tanj yomyom aijpakni jikon tosak, ae Telagi Wup da ji pañpulugañban but kalonjsi egipni dosi nandisat.

**PINKOP GEN
The New Testament and Psalms in the Yopno Language
of Papua New Guinea
Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long
Niugini**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 9 Oct 2020

b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106